

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 51/23
Møtedato: 09.05.2023
Journalnummer: 2023/1803

ENDRING AV EMNEBESKRIVELSEN TIL EMNET JUS231 OBLIGASJONSRETT

Bakgrunn

Fakultetsstyret vedtok å opprette det obligatoriske emnet JUS231 Obligasjonsrett i studieordningen av 2021 i sitt møte 15.09.2020 ([sak nr. 69/20](#)). I forbindelse med den tekniske opprettelsen av emnet har det vært nødvendig å gjøre justeringer i emnebeskrivelsen. Én av endringene som foreslås gjelder vurderingsformen.

I [Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19, ble det vedtatt at «Prøvingsformen i Obligasjonsrett kan ikke bare være én avsluttende skoleeksamen.». I emnebeskrivelsen som ble vedtatt i fakultetsstyrets sak nr. 69/20 sto følgende om prøvingsformen i JUS231 Obligasjonsrett:

Den avsluttende prøvingen består av to skriftlige skoleeksamener, hvor studentene tre dager før den siste eksamensdagen får opplyst temaet som de skal prøves i. Oppgavenes form og tematiske innhold skal ligge innenfor rammene som følger av læringsutbyttebeskrivelsen, anbefalt litteratur og innholdet i de ulike undervisningsaktivitetene. Forhåndskunngjøring av tema for den siste eksamensdagen, bidrar til å styrke betydningen av studentenes ferdigheter og kompetanse.

I forbindelse med ny universitets- og høyskolelov som er planlagt fremmet for Stortinget i 2023, er det varslet at det blir innført krav om to sensorer ved sensur av blant annet «alle eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer».¹ Forutsatt at vi må ha to sensorer til å vurdere hver av de to eksamensbesvarelsene på JUS231, vil det medføre sensurkostnader på 4 timer per kandidat. Siden sensurkostnadene ble ansett som uforsvarlig høye, ble emnebeskrivelsen lagt fram for SU med forslag om at vurderingsformen i emnet er en 6 timers skoleeksamen.

Siden endringen ikke er i tråd med fakultetsstyrets tidligere vedtak om opprettelse av emnet, sendes saken videre til fakultetsstyret for endelig beslutning.

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/68330fef6cbc429e977d78718984d90a/horingsnotat-forslag-til-endringer-i-universitets-og-hoyskoleloven-grunnlag-for-ny-universitets-og-hoyskolelov.pdf>

Behandling i studieutvalget

Studieutvalget behandlet saken i sitt møte den 24.04.2023 og oversender saken til fakultetsstyret med følgende uttalelse:

«Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å vedta endringene i emnebeskrivelsen til JUS231 Obligasjonsrett som foreslått.»

Merknader fra dekan og fakultetsdirektør

Dekan og fakultetsdirektør slutter seg til forslaget fra studieutvalget.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Endringene i emnebeskrivelsen til JUS231 Obligasjonsrett vedtas som foreslått.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

27.04.2023
INGVSTR

Vedlegg:

1. Sak 16/23-2 til Studieutvalget
2. Emnebeskrivelse JUS231 Obligasjonsrett

Endring av emnebeskrivelsen til emnet JUS231 Obligasjonsrett

Fakultetsstyret vedtok å opprette det obligatoriske emnet JUS231 Obligasjonsrett i studieordningen av 2021 i sitt møte 15.09.2020 ([sak nr. 69/20](#)). I forbindelse med den tekniske opprettelsen av emnet har det vært nødvendig å gjøre justeringer i emnebeskrivelsen. En av endringene som foreslås gjelder vurderingsformen.

I [Fakultetsstyrets vedtak 30.04.19 om fagsammensetning 1. – 3- år](#) – sak 26/19, ble det vedtatt at «Prøvingsformen i Obligasjonsrett kan ikke bare være én avsluttende skoleeksamen.». I emnebeskrivelsen som ble vedtatt i fakultetsstyrets sak nr. 69/20 sto følgende om prøvingsformen i JUS231 Obligasjonsrett:

Den avsluttende prøvingen består av to skriftlige skoleeksamener, hvor studentene tre dager før den siste eksamensdagen får opplyst temaet som de skal prøves i. Oppgavenes form og tematiske innhold skal ligge innenfor rammene som følger av læringsutbyttebeskrivelsen, anbefalt litteratur og innholdet i de ulike undervisningsaktivitetene. Forhåndskunngjøring av tema for den siste eksamensdagen, bidrar til å styrke betydningen av studentenes ferdigheter og kompetanse.

I forbindelse med ny universitets- og høyskolelov som er planlagt fremmet for stortinget i 2023, er det varslet at det blir innført krav om to sensorer ved sensur av blant annet «alle eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer».² Etter en diskusjon rundt ulike løsninger på sensuren av to eksamener i JUS231 Obligasjonsrett mener studiedekanen at det vil være lite lojalt mot formålet med tosensorordningen - at to sensorer skal vurdere én og samme eksamensbesvarelse, og i fellesskap bli enige om hvilken karakter den fortjener - å løse det på en annen måte enn at to sensorer må vurdere hver av de to eksamenene på JUS231.

Forutsatt at vi må ha to sensorer til å vurdere hver av de to eksamensbesvarelsene på JUS231, vil det medføre sensurkostnader på 4 timer per kandidat. Studiedekanens syn er at det er uforsvarlig mye. Emnebeskrivelsen legges derfor fram for SU med forslag om at vurderingsformen i emnet er en 6 timers skoleeksamen.

Siden endringen ikke er i tråd med Fakultetsstyrets tidligere vedtak om opprettelse av emnet, må saken sendes videre til Fakultetsstyret for endelig beslutning.

Studieutvalget uttaler:

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å vedta endringene i emnebeskrivelsen til JUS231 Obligasjonsrett som foreslått.

I tillegg vedtas følgende endring under «Vurderingsformer»:

«Digital skoleeksamen 6 timer»

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/68330fef6cbc429e977d78718984d90a/horingsnotat-forslag-til-endringer-i-universitets-og-hoyskoleloven-grunnlag-for-ny-universitets-og-hoyskolelov.pdf>

JUS231 Obligasjonsrett

Studiepoeng, omfang

28 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

BA-nivå

Undervisningsspråk

Norsk og engelsk, ~~eller annet skandinavisk språk~~

Undervisningssemester

Høst

Undervisningssted

Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet

Mål og innhold

Målsettingen for emnet JUS 231 Obligasjonsrett er å sikre at fremtidige jurister har gode kunnskaper og ferdigheter samt generell kompetanse om obligasjonsrettslige regler og særtrekkene ved obligasjonsrettslig problemløsning.

Rettsdisiplinen «obligasjonsrett», som har lang tradisjon i norsk rettsvitenskap, omhandler regler om skyldforhold mellom to eller flere fysiske eller juridiske personer. Sett fra fordringshaver/kravshaveren (kreditor) sitt ståsted er det tale om regler om fordringer/krav, mens det sett fra den forpliktete (debitor) sin side er tale om regler om forpliktelser. Forpliktelser (og krav) kan gjelde naturalytelser, f.eks. en bilselgers forpliktelse til å levere en bil til kjøperen, eller pengeytelser, f.eks. kjøpers forpliktelse til å betale kjøpesummen, eller en intervensjonsbetalers krav på regress.

Forpliktelser og krav som har grunnlag i kontrakt er en sentral del av emnet Obligasjonsrett. Det kan være tale om kjøpskontrakter, tjenestekontrakter, entreprisekontrakter, leiekontrakter, lånekontrakter m.v. Emnet omfatter også krav og forpliktelser uten grunnlag i kontrakt, herunder skadeserstatningskrav, pengekrav med grunnlag i enkeltvedtak, samt regresskrav og andre krav som har grunnlag i ugrunnet berikelse.

Emnet har grenseflater mot JUS 212 Avtalerett og JUS 213 Erstatningsrett, og avgrenses på følgende måter: Reglene om avtaleinngåelse og de tradisjonelle ugyldighetsreglene i avtaleloven § 28 til § 33 forventes kjent fra Jus 212 Avtalerett, og er ikke et selvstendig tema på JUS 231 Obligasjonsrett. Reglene om stiftelse av krav på erstatning som følge av skadeforvoldelse forventes kjent fra JUS 213 Erstatningsrett, og er heller ikke et selvstendig tema på JUS 231 Obligasjonsrett. På den annen side omfatter JUS 231 Obligasjonsrett regler om erstatning som følge av mislighold av kontrakt og brudd på pre-kontraktuelle forpliktelser. Videre omfatter emnet ugrunnet berikelse som stiftelsesgrunnlag for krav og forpliktelser.

Sentrale problemstillinger i emnet Obligasjonsrett er 1) hva som skal ytes (forpliktelsens innhold), 2) hvilke krav som kan gjøres gjeldende dersom forpliktelsen ikke blir riktig oppfylt, og 3) spørsmål om bortfall av forpliktelser på annen måte enn ved oppfyllelse, f.eks. som følge av foreldelse og passivitet.

Når det gjelder skyldforhold som har grunnlag i kontrakt, vil avtalen mellom partene utgjøre utgangspunktet for å besvare spørsmål om innholdet, oppfyllelse, mislighold og bortfall av partenes krav og forpliktelser. Læren om tolkning av avtaler, som er en del av JUS 212 Avtalerett, vil derfor stå sentralt også i JUS 231 Obligasjonsrett. Dersom avtalen ikke gir svar på det aktuelle spørsmålet, må den utfylles og suppleres med lovfestede eller ulovfestede regler som gjelder for kontraktstypen (bakgrunnsrett). Dette samspillet mellom avtale og bakgrunnsrett, samt hvordan man skal fastlegge bakgrunnsretten, utgjør sentrale materielle og metodiske problemstillinger i emnet.

Det kan også, særlig i forbrukerkontrakter, være slik at avtalens bestemmelser må vike for lovgivning som ikke kan fravikes. En del av den sentrale forbrukerkontrakslovgivningen gjennomfører EU-direktiver, og EU/EØS-rettslige kilder vil da være sentrale ved tolkingen.

Krav som har grunnlag i kontrakt, kan i utgangspunktet bare gjøres gjeldende mot kontraktspart(e). Obligasjonsretten inneholder imidlertid regler som gir grunnlag for å rette misligholdskrav mot tidligere kontraktsledd, f.eks. kan en kjøper etter omstendighetene rette et prisavslagskrav eller annet misligholdskrav mot selgers hjemmelsmann, f.eks. importør. Reglene om slike direktekrav er en del av emnet.

Utgangspunktet er at forpliktelser skal oppfylles etter sitt innhold. Dette gjelder uavhengig av forpliktelsens stiftelsesgrunnlag, og uten hensyn til om oppfyllelse av forpliktelsen er mer byrdefullt enn debitor hadde forutsett. I obligasjonsretten finnes imidlertid regler som unntaksvis gir hjemmel for revisjon av forpliktelser som har grunnlag i kontrakt. Sentrale regelsett i så måte er avtaleloven § 36 og den ulovfestede læren om bristende forutsetninger. Disse regelsettene er del av emnet.

Forpliktelser uten grunnlag i kontrakt reiser tilsvarende spørsmål om innhold, oppfyllelse, mislighold og bortfall som forpliktelser som har grunnlag i kontrakt. Slike forpliktelser vil ofte gjelde pengekrav. Det kan f.eks. dreie seg om når et skadeserstatningskrav må betales, om et slikt krav kan gjøres opp ved motregning, om et slikt krav er foreldet eller falt bort som følge av passivitet, og om skadelidte kan kreve forsinkelsesrenter ved forsinket betaling. Andre eksempler er spørsmål om det kan kreves renter på et pengekrav, og om det kan skje personendringer i kravforholdet (både på debitor- og kreditorsiden).

Den metodiske innfallsvinkelen til besvarelsen av slike spørsmål påvirkes imidlertid av fraværet av kontrakt. Sentrale rettskilder er lovgivning og ulovfestede regler og prinsipper om pengekrav og andre formuerettslige krav. Også for pengekrav uten grunnlag i kontrakt kommer forbrukeraspektet og EU-retten inn.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Etter at kurset er gjennomført, skal deltagerne ha gode kunnskaper om:

- Regler om skyldforhold mellom to eller flere fysiske eller juridiske personer med grunnlag i kontrakt eller annet rettslig grunnlag
- Obligasjonsrettens særlige metodiske utfordringer og hvordan disse håndteres
- Grunnleggende hensyn som ligger til grunn for obligasjonsrettslige regler og prinsipper
- Hvordan man fastsetter avtalens innhold med forankring i avtalen og lovfestet eller ulovfestet bakgrunnsrett
- Kontraktsfestede, lovfestede og ulovfestede misligholdsbeføyelser, slik som for eksempel krav på oppfyllelse, tilbakeholdsrett, avhjelp, prisavslag, heving, erstatning, forsinkelsesrenter og dagmulkt
- Regler om naturaldebitors adgang til å avbestille en ytelse
- Revisjon og lemping av avtaler eller avtalevilkår, på grunnlag av avtaleloven § 36 og læren om bristende forutsetninger
- Direktekrav på lovfestet eller ulovfestet grunnlag
- Bortfall av krav ved oppfyllelse og på andre måter, herunder på grunnlag av regler om reklamasjon, passivitet og foreldelse
- Ugrunnet berikelse som stiftelsesgrunnlag for krav
- Almennelige regler om oppgjør av pengekrav
- Regler om oppgjør av krav ved motregning
- Lovfestede og ulovfestede regler om adgangen til å kreve renter og rentetapserstatning ved kreditt
- Regler om oppgjørskorreksjon, herunder tilbakesøkning etter læren om *condictio indebiti*
- Regler om samskyld og regress
- Personskifte (kreditorskifte og gjeldsovertakelse)
- De særskilte reglene for forbrukervern som følger av lovgivningen, herunder kjennskap til hovedtrekk i EUs forbrukerdirektiver på obligasjonsrettens område
- Samspillet mellom internasjonale utviklingstrekk og norsk obligasjonsrett, særlig på kjøpsområdet

- Grunnleggende trekk ved avtaler og rettsregler om voldgift, verneting og lovvalg ved internasjonale kjøp
- Grunnleggende trekk ved muligheter og utfordringer som blokkjedeteknologi gir for anvendelsen og utviklingen av obligasjonsrettslige regler, herunder blokkjedeteknologi som fundament for elektronisk betalingsmiddel og «smarte kontrakter».

Ferdigheter

Etter at kurset er gjennomført, skal deltagerne ha tilegnet seg gode ferdigheter om følgende:

- Å formulere, drøfte og ta stilling til obligasjonsrettslige spørsmål på en poengtert og presis måte
- Å håndtere obligasjonsrettens særskilte metodiske utfordringer
- Tolking av ulike typer kontrakter
- Å håndtere samspillet mellom avtalen og bakgrunnsretten
- Å håndtere preseptoriske reglers betydning for partenes stilling
- Betydningen av forbrukerdirektivene som rettskilde, herunder å identifisere obligasjonsrettslige spørsmål som krever en nærmere EU/EØS-rettslig vurdering
- Å håndtere samspill mellom lov og ikke lovfestede prinsipper
- Å kunne skille mellom sikre og usikre løsninger og i siste tilfelle være i stand til å argumentere juridisk forsvarlig for en løsning
- Å kritisk kunne vurdere godheten av elementer i den lovfestede og ulovfestede obligasjonsretten
- Å formidle juridiske analyser og standpunkt både muntlig og skriftlig

Generell kompetanse

Etter at kurset er gjennomført, forutsettes deltagerne å være i stand til å:

- Tilegne seg ny kunnskap om obligasjonsrettslige emner, herunder systematisere og analysere et komplekst rettslig materiale, også med utgangspunkt i kilder man ikke har kjennskap til fra før
- Formidle juridisk analyse, gi råd og ta standpunkt, presentere og argumentere for egne vurderinger og konklusjoner, både skriftlig og muntlig - arbeide selvstendig og i grupper

Krav til forkunnskaper

Det kreves at alle emnene i tidligere studieår er bestått, se «Rekkefølge for emne i studiet» i masterprogrammets studieplan. Se likevel § 2-5 i fakultetets utfyllende regler.

Anbefalte forkunnskaper

Ingen

Studiepoengsreduksjon

I kombinasjon med JUS136 Obligasjonsrett gis det 3 nye studiepoeng

I kombinasjon med JUS131 Kontraktsrett II gis det 13 nye studiepoeng

I kombinasjon med JUS132 Pengekravsrett gis det 18 nye studiepoeng

Krav til studierett

MAJUR

Arbeids- og undervisningsformer

Undervisningen består av følgende elementer:

- Forelesninger
- Storgrupper
- Oppgaveinnleveringer, herunder én større midtveisoppgave
- Kommentering av andre studenters oppgavebesvarelser
- Plenumsgjennomgang av innleverte oppgaver

Obligatorisk undervisningsaktivitet

1. Gruppemøter, oppgaveskriving og kommentering er obligatorisk. Utrekningen av deltakelsen blir gjort som fastsatt i [Retningslinjer for utrekning av obligatorisk deltaking](#)
2. For alle skriftlige arbeider som skal regnes med i obligatoriske arbeidskrav, skal hele oppgaven besvares, og besvarelsen må fylle de kvalitative og kvantitative minstekravene som er fastsatt i «[Krav til skriftlige arbeider på masterstudiet i rettsvitenskap](#)».

3. I løpet av kurset skal en obligatorisk oppgave besvares og leveres inn. Tidsrammen er fem dager. Ordgrensen er 3000 ord, og den må være godkjent før studenten kan framstille seg til avsluttende vurdering (eksamen).
4. Underkjente elementer i de obligatoriske arbeidskravene kan ikke gjentas før ved neste kurs.
5. Kursgodkjenning foreldes ikke.

Vurderingsformer

Obligatoriske undervisningsaktiviteter er vilkår for å gå opp til eksamen, og inngår følgelig i sertifiseringsgrunnlaget.

Digital skoleeksamen 6 timer

~~Digital skoleeksamen teori 4 timer~~

Hjelpemiddel til eksamen

Digitale hjelpemidler: Se fakultetets utfyllende regler § 3-5 a. Tillatte hjelpemidler fra Lovdata er Regelverk (lov, forskrift, direktiv m.m.) og høyesterettspraksis. Digitale utgaver av Bokmålsordboka og Nynorskordboka vil være tilgjengelige i Inspira under eksamen. Utvalg er ikke tillatt.

Analoge hjelpemidler: Analoge hjelpemidler er utfaset fra og med studieåret 2020/21, se SU-sak 61/20.

Karakterskala

A til E for bestått og F for ikke bestått.

Vurderingssemester

Høst

Litteraturliste

Hovedlitteratur («kjernelitteratur»), eventuell innføringslitteratur og/eller tilleggslitteratur publiseres i Leganto 1. juli for høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret.

Emneevaluering

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Programansvarlig

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud. Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Emneansvarlig

Professor Hilde Hauge

Professor Erik Monsen

Førsteamanuensis Miriam Skag

Administrativt ansvarlig

Studieseksjonen ved Det juridiske fakultet

Kontaktinformasjon

3.studiear.jurfa@uib.no